

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

21 лютого 2017 р.

Київ

№ 51-р

Про закриття провадження
у справі та визнання
монопольного становища

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши матеріали справи № 136-26/50-15 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та подання з попередніми висновками від 06.01.2017 № 136-26/50-15/18-спр,

ВСТАНОВИВ:

1. ПРЕДМЕТ СПРАВИ

- (1) Справа № 136-26/50-15 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

2. СТОРОНИ

- (2) Заявником у справі є Українське державне підприємство «Укрхімтрансміа» (далі – ДП «Укрхімтрансміа», Заявник) (м. Київ, код ЄДРПОУ 31517060), яке є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (3) Відповідачем у справі є публічне акціонерне товариство «Одеський припортовий завод» (далі – ПАТ «ОПЗ», Підприємство) (м. Южне, Одеська обл., код ЄДРПОУ 00206539), яке є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (4) Третьою особою є відкрите акціонерне товариство «Тольяттіазот» (далі – ВАТ «Тольяттіазот»), яке є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. ПРОЦЕДУРНІ ДІЇ

- (5) Розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 14.04.2015 № 04/72-р розпочато розгляд справи № 136-26/50-15 за ознаками вчинення публічним акціонерним товариством «Одеський припортовий завод» порушення, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (6) Розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 31 серпня 2016 року № 07/239-р ВАТ «Тольяттіазот» залучено до участі у справі № 136-26/50-15 як третю особу.

4. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (7) Комітетом проведено дослідження монопольного (домінуючого) становища ПАТ «ОПЗ» відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 цієї Методики, згідно з яким етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення, передбачені пунктом 2.1 Методики, можуть змінюватися залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

4.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища.

- (8) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який (які) випускається(ються), постачається(ються), продається(ються), придбавається(ються) (використовується (ються), споживається(ються)) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (9) Об'єктом аналізу для визначення монопольного (домінуючого) становища є послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку.

4.2. Суб'єкт господарювання.

- (10) Відповідно до Методики визначення складу групи суб'єктів господарювання здійснюється шляхом установлення переліку незалежних суб'єктів господарювання, до складу яких входить суб'єкт (суб'єкти) господарювання, що випускає(ють), постачає(ють), продає(ють), придбаває(ють) (споживає(ють), використовує(ють)) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги).
- (11) Суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» щодо визначення монопольного (домінуючого) становища у справі є публічне акціонерне товариство «Одеський припортовий завод».

4.3. Визначення товарних меж ринку.

- (12) Відповідно до Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (13) При визначенні товарних меж ринку враховувалось, що ПАТ «ОПЗ» надає комплексні й технологічно нерозривно пов'язані (неподільні) послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку.
- (14) Зазначені послуги не є взаємозамінними з будь-якими іншими послугами, тобто товарними межами ринку є послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку.

4.4. Визначення територіальних меж ринку.

- (15) Територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої, з погляду споживача, придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (16) Оскільки для послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку з метою його подальшого експорту аміак транспортується до ПАТ «ОПЗ» як магістральним аміакопроводом з території Росії, так і від українських виробників, які розташовані в Донецькій, Дніпропетровській, Луганській, Рівненській та Черкаській областях, територіальними межами ринку послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку є територія України, тобто ринок є загальнодержавним.

4.5. Визначення бар'єрів входу на ринок.

- (17) При проведенні дослідження умов вступу на ринок потенційних конкурентів необхідно виявити існування бар'єрів, що перешкоджають вступу на ринок, та оцінити можливість подолання потенційними конкурентами цих бар'єрів.
- (18) До наявних бар'єрів вступу на ринок послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку можна віднести адміністративні, економічні обмеження, пов'язані з необхідністю отримання дозвільних документів та побудови відповідної інфраструктури, що потребує значних капіталовкладень та тривалого часу.

4.6. Часові межі ринку.

- (19) Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (20) Становище ПАТ «ОПЗ» досліджувалось за період 01.01.2014 – 31.10.2016.

4.7. Частка суб'єкта господарювання на ринку.

- (21) Як встановлено під час розгляду справи, інші суб'єкти господарювання, крім ПАТ «ОПЗ», на території України, які можуть надавати послуги з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку, відсутні, тобто ПАТ «ОПЗ» є єдиним суб'єктом господарювання на території України, який надає послуги з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку.
- (22) Оскільки ПАТ «ОПЗ» протягом 01.01.2014 – 31.10.2016 було єдиним суб'єктом господарювання, який надавав послуги з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку, частка Підприємства на ринку послуг з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку становила 100 відсотків.
- (23) Листом від 28.09.2016 № 3613 ПАТ «ОПЗ» надало заперечення щодо наявності в ПАТ «ОПЗ» ознак монопольного становища на ринку послуг з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку, оскільки вважає, що під час проведення такого дослідження мають визначатися територіальні межі на загальносвітовому ринку аміаку.
- (24) Проте таке твердження є необґрунтованим та суперечить матеріалам справи, оскільки послуги з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку, який надходить магістральним аміакопроводом, може надавати тільки ПАТ «ОПЗ», а не будь-який інший завод у світі.
- (25) Листом від 28.09.2016 № 1041 ДП «Укрхімтрансаміак», зокрема, зазначило, що Комітетом некоректно досліджено монопольне становище ПАТ «ОПЗ», оскільки воно не визначає становища ПАТ «ОПЗ» на ринку послуг з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку за минулий період та не встановлює такого становища в майбутніх періодах.
- (26) Разом з тим, згідно із Законом України «Про захист економічної конкуренції» та Методикою визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженою розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605, Комітет може визначати становище суб'єкта господарювання лише за певний період, що був у минулому, та не може визначати становище суб'єкта господарювання у майбутньому періоді.
- (27) У той же час Комітет досліджував монопольне становище ПАТ «ОПЗ» лише за той період, в якому відбувались події, що кваліфікувались як ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
- (28) **Отже, згідно з частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом 01.01.2014 – 31.10.2016 ПАТ «ОПЗ» займало монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку послуг з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку з часткою 100 відсотків.**

5. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

- (29) ДП «Укрхімтрансаміак» створене наказом Державного комітету промислової політики України від 5 червня 2001 року № 223 на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 22 травня 2001 року № 571 «Про утворення державного підприємства «Укрхімтрансаміак».
- (30) Відповідно до зазначеної постанови Кабінету Міністрів України та положень Статуту, ДП «Укрхімтрансаміак» створене з метою впорядкування розрахунків за транзит аміаку через територію України трубопровідним транспортом та підвищення безпеки експлуатації українського відрізка аміакопроводу Тольятті – Горлівка – Одеса (далі – магістральний аміакопровід) спеціально для здійснення транспортування аміаку російського та українського походження трубопровідним транспортом через територію України і проведення розрахунків з підприємствами, що беруть участь у його транзиті. Для забезпечення виконання статутних завдань і безперервного та безпечного транзитного транспортування аміаку ДП «Укрхімтрансаміак» укладає господарські договори з українськими та російськими суб'єктами господарювання про транспортування (транзит) аміаку магістральним аміакопроводом, який знаходиться на його балансі, через територію України.
- (31) За інформацією, наявною в матеріалах справи, з'ясовано, що за 2015 рік у середньому 78 відсотків обсягу перевантаження аміаку ПАТ «ОПЗ» становив саме аміак, який надходить по трубопроводу від ДП «Укрхімтрансаміак», починаючи з грудня 2015 року обсяг перевантаження становив 90 відсотків і більше, а за десять місяців 2016 року обсяг перевантаження становив у середньому 98 відсотків. Отже, ДП «Укрхімтрансаміак» має ознаки монопольного (домінуючого) становища з придбання послуг з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку. Тобто, обидва суб'єкти господарювання є взаємозалежними один від одного в частині послуг з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку. У розрізі взаємовідносин двох взаємозалежних суб'єктів господарювання покупець може намагатися отримати максимально низьку ціну, а продавець – максимально високу.
- (32) Частка послуг з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку, що надходить магістральним аміакопроводом від ДП «Укрхімтрансаміак», у загальному обсязі послуг з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку зростала протягом досліджуваного періоду і за десять місяців 2016 року становила 98 відсотків.
- (33) За інформацією ПАТ «ОПЗ», наданою Комітету листом від 25.11.2016 № 186/11/16, у разі припинення постачання аміаку магістральним аміакопроводом, ПАТ «ОПЗ» не тільки втратить прибуток від послуг з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку, а також нестиме витрати на підтримку в працездатному стані перевантажувального комплексу з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку. Водночас у разі припинення транспортування аміаку магістральним аміакопроводом ДП «Укрхімтрансаміак» зупинить свою роботу та нестиме втрати на підтримання функціонування аміакопроводу.
- (34) Діяльність ДП «Укрхімтрансаміак», яка полягає у перевиставленні вартості послуг з приймання, заохолодження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку та транспортування аміаку, який надходить від ВАТ «Тольяттіазот», магістральним

аміакопроводом є прибутковою. Підтвердженням цього є рентабельність продажів ДП «Укрхімтрансміак» згідно з формою 2 Звіту про фінансові результати, яка становить за 2014 рік 41 відсоток, за 2015 рік – 32 відсотки та за шість місяців 2016 року – 45 відсотків, також операційний прибуток до продажів становить 11 відсотків, 14 відсотків та 40 відсотків відповідно.

- (35) Отже, вищевикладене є свідченням можливої ринкової влади ДП «Укрхімтрансміак» у відносинах з ПАТ «ОПЗ».

Обставини справи, встановлені за результатом проведеного Комітетом дослідження.

- (36) За інформацією, наданою Заявником, ДП «Укрхімтрансміак» з моменту свого створення у 2001 році безперервно мало договірні відносини з ПАТ «ОПЗ», предметом яких було надання ПАТ «ОПЗ» послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження аміаку з магістрального аміакопроводу на морські судна.
- (37) Відповідно до умов укладених з ПАТ «ОПЗ» договорів, розмір оплати (тарифу) за договором визначається виходячи з чинних на момент укладення договору цін на енергоресурси, оскільки, як повідомляло ПАТ «ОПЗ», близько 60 відсотків витрат у вартості послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку становлять витрати на природний газ.
- (38) Між Заявником та ПАТ «ОПЗ» було укладено договір від 11.12.2013 № 1006/1ТА-2014 про надання послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку, відповідно до умов якого вартість цих послуг становила 79,90 грн за одну тонну (без ПДВ).
- (39) Однак у травні 2014 року ПАТ «ОПЗ» збільшило розмір оплати своїх послуг до 120,84 грн за одну тонну (без ПДВ), за твердженням ДП «Укрхімтрансміак». У зв'язку з відсутністю альтернативи в отриманні послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку Заявник змушений був погодитись на розірвання договору від 11.12.2013 № 1006/1ТА-2014 та укласти новий договір від 20.05.2014 № 1006/3ТА-2014 про надання послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку за вказаною ціною.
- (40) ПАТ «ОПЗ» у своєму листі від 31.07.2014 № 3225 повідомило Заявника про підвищення ціни на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку до 145,45 грн за одну тонну (без ПДВ), пов'язуючи це з підвищенням вартості енергоносіїв (природного газу та електроенергії).
- (41) У проекті нової редакції пункту 4.1 договору № 1006/1ТА-2015, викладеної в протоколі від 19.11.2014, ПАТ «ОПЗ» запропонувало встановити вартість послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку вже на рівні 277,40 грн за одну тонну аміаку (без ПДВ). Встановлення цієї ціни ПАТ «ОПЗ» мотивує тим, що такий рівень відповідає цінам, що сформувались на подібні послуги в аміачних терміналах Європи, і запропонована ціна в розмірі 277,40 грн за одну тонну аміаку (без ПДВ) відповідає найнижчому рівню в діапазоні цін європейських терміналів – 18 дол. США.

- (42) Листом від 05.12.2016 б/н ВАТ «Тольяттіазот» повідомило Комітет, що на території країн Балтії діє комплексна ставка, яка включає в себе перевезення аміаку залізничним транспортом по території країн Балтії, зберігання аміаку на складі і його перевантаження на судно на терміналі. У зв'язку з цим вартість послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку через термінали країн Балтії можна визначити лише орієнтовно-розрахунковим шляхом, вирахувавши вартість перевезення аміаку залізничним транспортом (вартість перевезення визначена за допомогою системи «ЭТРАН») і комплексної ставки порту (виходячи з комплексних ставок, вказаних у виданні Argus «Индексы экспортного паритета» від 28.11.2016). Враховуючи викладене, розрахункова вартість послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку через термінали країн Балтії ... (конфіденційна інформація).
- (43) Листом від 12.12.2014 № 496/6 ПАТ «ОПЗ» запропонувало Заявнику встановити тимчасово (до червня 2015 року) нову ціну на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку в розмірі 236,7 грн за одну тонну аміаку (без ПДВ). Однак у цьому ж листі ПАТ «ОПЗ» зафіксувало пропозицію щодо встановлення вартості послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку в доларах США, встановивши її на рівні еквівалента 15,7 дол. США, та зазначило про встановлення ціни на рівні еквівалента 18 дол. США з кінця червня 2015 року.
- (44) У договорах, укладених ДП «Укрхімтрансміа» з ПАТ «ОПЗ», № 1006/4ТА-2014 на період з 24.11.2014 до 31.01.2015 та № 002/С/2015 на період з 01.02.2015 до 31.03.2015, ставку оплати в розмірі 236,7 грн за одну тонну аміаку (без ПДВ) встановлено при офіційному курсі долара США 15,060794. У пункті 4.6 цих договорів передбачено, що при зміні середнього курсу НБУ долара США за календарний місяць більше ніж на 5 відсотків порівняно з курсом, визначеним у пункті 4.1 договору, ставка змінюється прямо пропорційно до вказаних змін, про що сторони підписують додаткову угоду до договору, в якій вказують нову ставку і курс, при якому вона встановлена.
- (45) У зв'язку із закінченням 31.03.2015 строку дії договору № 002/С/2015 від 31.01.2015, ПАТ «ОПЗ» листом від 27.03.2015 № 113/6 надіслало Заявнику для підписання Додаткову угоду № 1 від 26.03.2015, якою передбачалося, зокрема, продовження дії зазначеного договору до 31.05.2015 та чергове підвищення ціни на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку з 236,7 грн за тонну аміаку до 370,23 грн за тонну аміаку (без ПДВ).
- (46) Враховуючи те, що на 13.10.2015 ПАТ «ОПЗ» не надало розрахунків та обґрунтування підвищення вартості послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку протягом 2014 та 2015 років, дії ПАТ «ОПЗ» стосовно підвищення протягом цього періоду цін на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку мали ознаки порушення, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку.
- (47) **Враховуючи викладене, з метою забезпечення балансу інтересів як споживачів послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку, так і його надавача, та з метою припинення можливих дій, що**

містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, на підставі частини першої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», Антимонопольний комітет України 13 жовтня 2015 року надав ПАТ «ОПЗ» обов'язкові для розгляду рекомендації № 16-рк, відповідно до яких ПАТ «ОПЗ» мало переглянути тарифи на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку та привести їх до економічно обґрунтованого рівня, який існував би за умов значної конкуренції на ринку.

6. ПІДСТАВИ ДЛЯ ЗАКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ

- (48) Листом від 30.10.2015 № 4377 ПАТ «ОПЗ» повідомило Комітет про розгляд рекомендацій та про зниження тарифів на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку, який надходить аміакопроводом від ДП «Укрхімтрансміаку», та встановлення його на рівні 272,66 грн за тонну, еквівалентному 12,6 дол. США. Тобто, тариф на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку із січня 2014 року по жовтень 2015 року зріс із 79,90 до 272,66 грн за тонну, що в доларовому еквіваленті з 10 до 12,6 дол. США становило 26 відсотків. Також варто зазначити, що розрахунки між ДП «Укрхімтрансміаку» та ВАТ «Тольяттіазот» за послуги з транспортування аміаку проводяться в доларах згідно з укладеним договором.
- (49) Також ПАТ «ОПЗ» листами від 13.11.2015 № 4587, 01.12.2015 № 4880, від 29.12.2015 № 5352, від 26.02.2016 № 749, від 09.03.2016 № 864, від 31.03.2016 № 1335, від 06.04.2016 № 1447 надало обґрунтування розміру тарифу на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку протягом 2014 – 2015 років.
- (50) Виходячи з наданої ПАТ «ОПЗ» інформації тариф на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку не змінювався з травня 2012 року по травень 2014 року і залишався на рівні 79,90 грн за одну тонну аміаку (без ПДВ).
- (51) Так, за період дії тарифу 79,90 грн за одну тонну аміаку (без ПДВ), що еквівалентно 10 дол. США, відбулося суттєве зростання тарифів на енергоресурси та інших витрат. Перше підвищення тарифу на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку відбулося у травні 2014 року і становило 120,84 грн за одну тонну аміаку (без ПДВ), що еквівалентно 10,31 дол. США, про що ПАТ «ОПЗ» листом від 09.04.2014 № 1623 повідомило ДП «Укрхімтрансміаку» та був укладений договір № 1006/3ТА-2014 від 20.05.2014.
- (52) На момент укладення вищезазначеного договору тариф на природний газ, згідно з постановою НКРЕ № 577 від 30.04.2014, становив 4724 грн за тис. куб. м (без ПДВ). Також зросла і вартість транспортування природного газу до рівня 355 грн за тис. куб. м (без ПДВ). У результаті вартість природного газу на засувці заводу зросла до рівня 5173 грн за тис. куб. м (з урахуванням цільового збору, транспортування, без ПДВ), що на 785,6 грн (або 17,9 відсотка) більше, ніж на момент проведення розрахунку. Вартість електроенергії також зросла на 38,9 грн (або 4,8 відсотка) до рівня 850 грн за тис. кВт·г згідно з постановою НКРЕ № 552 від 25.04.2014 (без ПДВ). Отже, встановлена ставка вже не враховувала зростання витрат на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку.

- (53) За інформацією ПАТ «ОПЗ», подальше зростання витрат, зокрема збільшення тарифів на енергоресурси, зменшення дохідності за іншими напрямками та розподіл витрат між меншим переліком послуг призвело до необхідності підвищення вартості послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку. З огляду на це тариф був установлений на рівні, еквівалентному 15,7 дол. США за одну тонну аміаку (без ПДВ), про що ДП «Укрхімтрансміаку» своєчасно проінформовано.
- (54) Комітет проаналізував матеріали справи № 136-26/50-15, на підставі яких було складено подання з попередніми висновками у справі від 05.08.2016 № 136-26/50-15/309-спр та надіслано сторонам у справі, а саме: ПАТ «ОПЗ», ДП «Укрхімтрансміаку», ВАТ «Тольяттіазот».
- (55) На подання з попередніми висновками у справі, яке надсилалось сторонам у справі листами від 09.08.2016 № 130-29/07-8508 (до ДП «Укрхімтрансміаку»), від 09.08.2016 № 130-29/07-8509 (до ПАТ «ОПЗ») та від 02.09.2016 № 130-29.3/07-9272 (до ВАТ «Тольяттіазот»), сторони надали свої зауваження та заперечення.
- (56) Комітетом проаналізовано отримані зауваження та заперечення від сторін у справі та додаткову інформацію, яка була отримана після направлення подання з попередніми висновками у справі, у результаті чого встановлено наступне.
- (57) Між ПАТ «ОПЗ» та ДП «Укрхімтрансміаку» було укладено договір від 29.12.2015 № 1006/1ТА-2016 на період з 01.01.2016 по 31.12.2016, в якому тариф на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку встановлено на рівні 300 грн за одну тонну аміаку (без ПДВ), що за курсом долара США, установленим НБУ на 29.12.2015, становило 12,6 дол. США.
- (58) Зазначений тариф ПАТ «ОПЗ» обґрунтувало наступним. У грудні 2015 року порівняно з жовтнем 2015 року зросли питомі витрати на перевантаження однієї тонни аміаку на 32,5 відсотка. За цей період обсяги перевантаження знизились і це призвело до зростання питомої собівартості послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку.
- (59) Зросли витрати на матеріали та запчастини для обслуговування устаткування та основних засобів загальновиробничого призначення, зростання відбулося за рахунок того, що значна частина матеріалів та запасних частин має імпордне походження та закуповувалась за прямими імпортними контрактами або через представників в Україні з прив'язкою вартості договору до курсу іноземної валюти до гривні, що підтверджується матеріалами справи.
- (60) Відбулося зростання оплати праці згідно із Законом України «Про оплату праці», на виконання чинного на ПАТ «ОПЗ» Колективного договору, згідно з яким необхідно забезпечити щорічне зростання заробітної плати з додатковим збільшенням на відповідний індекс інфляції.
- (61) За цей період відбулась амортизація основних засобів загальновиробничого призначення, що обумовлено зміною у складі основних засобів цеху перевантаження аміаку, що підтверджується матеріалами справи.
- (62) Враховуючи викладене, ПАТ «ОПЗ» обґрунтувало витрати, що були складовими тарифу на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на

морські судна аміаку та їх зростання, що мало наслідком підвищення вартості послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку.

- (63) Аналіз отриманої інформації свідчить про те, що собівартість послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку залишалась майже незмінною із серпня по жовтень 2015 року, отже, зниження тарифу на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку відбулося за рахунок зниження рентабельності.
- (64) Згідно з інформацією, наданою ПАТ «ОПЗ», рентабельність послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку у 2014 році була від'ємною, що й обґрунтовує доцільність підвищення ПАТ «ОПЗ» тарифу на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку. Вищезазначене підтверджується даними форми 2 Звіту про фінансові результати за 2014 рік, згідно з яким рентабельність продажів становила мінус один відсоток, операційний прибуток до продажів також був від'ємним і становив мінус 11 відсотків.
- (65) Проаналізувавши надані під час збору доказів у справі розрахунки ПАТ «ОПЗ» вартості послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку, Комітетом не було виявлено необґрунтованого включення до цих розрахунків витрат, за рахунок яких необґрунтовано підвищувалась вартість вказаних послуг. За результатами аналізу розрахунків ПАТ «ОПЗ» Комітетом встановлено, що підвищення вартості послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку відбувалось у зв'язку із стрімким підвищенням вартості енергоносіїв, вартості природного газу й девальвацією національної валюти України – гривні та уникненням збитковості виробництва.
- (66) Однак ВАТ «Тольяттіазот» вважає, що дії ПАТ «ОПЗ», які полягали в підвищенні тарифу на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем. Разом з тим зауваження ВАТ «Тольяттіазот» стосовно встановлення ПАТ «ОПЗ» необґрунтованих цін на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку спростовуються матеріалами справи.
- (67) Отже, дії ПАТ «ОПЗ», які полягали в підвищенні тарифу на послуги з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку протягом 01.01.2014 – 31.10.2016 (при зниженні в жовтні 2015 року ціни цих послуг за рахунок власної рентабельності), не можуть кваліфікуватись як порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
- (68) Крім зазначеного, за умов наявності значної конкуренції на ринку будь-якому суб'єкту господарювання притаманне отримання прибутку та в будь-якому випадку – уникнення збитковості.
- (69) Враховуючи викладене, у діях ПАТ «ОПЗ» відсутні ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку шляхом

встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку, а отже, порушення є недоведеним.

- (70) За результатами розгляду справи та з урахуванням усіх зауважень, отриманих від сторін у справі, Комітетом було підготовлено подання з попередніми висновками від 06.01.2017 № 136-26/50-15/18-спр.
- (71) На подання з попередніми висновками від 06.01.2017 № 136-26/50-15/18-спр ПАТ «ОПЗ» листом від 20.01.2017 № 01/01/17 повідомило, що заперечує щодо наявності в ПАТ «ОПЗ» ознак монопольного становища на ринку послуг з приймання, заохолоджування, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку, оскільки вважає, що під час проведення такого дослідження мають визначатися територіальні межі на загальносвітовому ринку аміаку.
- (72) Однак таке твердження є необґрунтованим та суперечить матеріалам справи, оскільки у справі досліджувався не ринок виробництва аміаку, а послуги з приймання, заохолоджування, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку. Оскільки на території України існує тільки один перевантажувальний комплекс, та аміак, який транспортується магістральним аміакопроводом, надходить для перевантаження саме до ПАТ «ОПЗ», а не до будь-якого іншого заводу у світі.
- (73) Крім того, ДП «Укрхімтрансаміак» листом від 20.01.2017 № 37 повідомило, що заперечує, що до 90 відсотків і більше обсягу перевантаження аміаку становить саме аміак, який надходить трубопроводом від ДП «Укрхімтрансаміак».
- (74) Разом з тим, зазначене міркування ДП «Укрхімтрансаміак» є необґрунтованим, оскільки на підставі даних, наданих ПАТ «ОПЗ», з'ясовано, що до 90 відсотків обсягу перевантаження аміаку ПАТ «ОПЗ» становить саме аміак, який надходить по трубопроводу від ДП «Укрхімтрансаміак».

7. ВИСНОВКИ КОМІТЕТУ У СПРАВІ

- (75) Відповідно до статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо, зокрема, не доведено вчинення порушення.
- (76) Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (зі змінами), Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

- (77) Визнати, що публічне акціонерне товариство «Одеський припортовий завод» (м. Южне, Одеська обл., код ЄДРПОУ 00206539) протягом 01.01.2014 – 31.10.2016 займало монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку послуг з

приймання, заходження, зберігання та відвантаження на морські судна аміаку із часткою 100 відсотків.

(78) Закрити провадження у справі № 136-26/50-15.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду міста Києва у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ